

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๑/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๒๙/๒๕๖๖

วันที่ ๑๒ เดือน มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง { ศาลอุทธรณ์ภาค ๔

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ภาค ๔ ว่า การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดที่กำหนดให้มีขึ้นในวันอาทิตย์ที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓ ผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศผลการเลือกตั้งให้ผู้คัดค้านเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งมีผู้ยื่นคำร้องคัดค้านว่า ผู้คัดค้านได้ปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งด้วยการหลอกลวง ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครรายอื่น เพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ผู้คัดค้านหรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรายอื่น อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๕ (๕) เป็นเหตุให้ผลการเลือกตั้งเกิดจากการเลือกตั้งที่ไม่ได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมตามมาตรา ๑๐๘ วรรคสอง ขอให้ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ มีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดใหม่ สั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านตามมาตรา ๑๐๘ วรรคสอง และสั่งให้ผู้คัดค้านรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งครั้งที่เป็นเหตุให้ศาลมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่เป็นเงิน ๓๔,๑๐๐,๒๒๙.๒๐ บาท ตามมาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง ระหว่างการพิจารณา ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ เห็นว่า การไต่สวนและมีคำสั่งหรือคำพิพากษาในส่วนคำขอให้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งไปในคราวเดียวกันจะเป็นเหตุให้คดีล่าช้า จึงจำหน่ายคดีชั่วคราวในส่วนคำขอให้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งออกจากสารบบความ ต่อมาศาลอุทธรณ์ภาค ๔ พิพากษาให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดใหม่แทนผู้คัดค้าน และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดสิบปีนับแต่วันที่มิได้คำพิพากษา

ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลอุทธรณ์ภาค ๔ ในส่วนคำขอให้รับผิดในค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้ง ผู้คัดค้านยื่นคำร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ผู้ที่ถูกศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาค มีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง และเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ ต้องรับผิดในค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งครั้งที่ เป็นเหตุให้ศาลมีคำสั่งเช่นว่านั้น เป็นการเรียกวง ค่าเสียหายเชิงลงโทษจากผู้กระทำการอันเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งผู้คัดค้านถูกลงโทษไปแล้ว โดยศาลอุทธรณ์ภาค ๔ พิพากษาให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดใหม่แทน ผู้คัดค้าน และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ มีคำพิพากษา การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับผิดในค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้ง ครั้งที่ เป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ถือเป็นการลงโทษครั้งที่สอง ขัดกับหลักกฎหมายทั่วไปที่ว่า การกระทำครั้งเดียวไม่อาจถูกลงโทษสองครั้งขัดต่อหลักนิติธรรม เป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้คัดค้าน เกินสมควรแก่เหตุ กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เมื่อเทียบกับกรณีที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดลาออกและต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ แต่กลับ ไม่ต้องรับผิดค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้ง จึงเป็นการเลือกปฏิบัติสองมาตรฐาน ไม่เป็นธรรมแก่ผู้คัดค้าน เป็นเหตุให้บุคคลไม่เสมอภาคกันในทางกฎหมาย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ ผู้คัดค้าน ขอให้ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ ส่งคำโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒

ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ เห็นว่า ผู้คัดค้านโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ ซึ่งศาลอุทธรณ์ภาค ๔ จะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี และยังไม่ มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ จึงส่งคำโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ จึงมีคำสั่ง รับคำร้องนี้ไว้พิจารณา แต่กรณีคำโต้แย้งของผู้คัดค้านไม่ปรากฏเหตุผลว่าพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่และวรรคห้า อย่างไร ศาลจึงไม่จำเป็นต้อง วินิจฉัยในส่วนนี้

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ฯลฯ

ฯลฯ

๒. พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๖๕ ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ใ้หวัดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ด้วยวิธีการ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๕) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครใด

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๑๐๘ เมื่อมีการดำเนินการตามมาตรา ๑๐๗ แล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคที่มีเขตอำนาจเพื่อพิจารณา ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่าผู้นั้นกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๗ ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาสิบปี

เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้วปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผลการเลือกตั้งเกิดจากการเลือกตั้งที่มีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคเพื่อพิจารณา ในกรณีที่ศาลวินิจฉัยว่า ผลการเลือกตั้งเกิดจากการเลือกตั้งที่มีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้ศาลสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่สำหรับการเลือกตั้งนั้น และสั่งเพิกถอน

สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ที่กระทำการอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไป โดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมเป็นเวลาสิบปี

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๑๐๙ ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใด และเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ ไม่ว่าจะมีความร้องขอหรือไม่ให้ศาลสั่งให้ผู้นั้นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย สำหรับการเลือกตั้งครั้งที่เป็นเหตุให้ศาลมีคำสั่งเช่นนั้น จำนวนค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้ศาลพิจารณา จากหลักฐานการใช้จ่ายที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอต่อศาล

ค่าใช้จ่ายที่ได้รับตามวรรคหนึ่ง เมื่อหักค่าใช้จ่ายของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว ที่เหลือจากนั้นให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็น ผู้ดำเนินการจัดการเลือกตั้ง

มาตรา ๑๒๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๔ มาตรา ๖๕ (๑) หรือ (๒) มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๘๘ มาตรา ๙๒ มาตรา ๙๙ หรือมาตรา ๑๐๑ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๕ (๓) (๔) หรือ (๕) หรือมาตรา ๖๙ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปี ถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิ เลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๙๒ ถ้าผู้นั้นได้แจ้งถึงการกระทำอันเป็น การฝ่าฝืนนั้นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายก่อนถูกจับกุม ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๖๕ (๑) หรือ (๒) ให้ศาลสั่งจ่ายเงินสินบนนำจับไม่เกินกึ่งหนึ่งจากจำนวนเงินค่าปรับแก่ผู้แจ้งความนำจับ

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่ผู้คัดค้านอ้างว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้เรียกค่าเสียหายเชิงลงโทษจากผู้กระทำการอันเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งผู้คัดค้านถูกลงโทษไปแล้วโดยศาลอุทธรณ์ภาค ๔ พิพากษาให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดใหม่แทนผู้คัดค้าน และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดสิบปีนับแต่วันที่มิคำพิพากษา การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ มีคำสั่งให้ผู้คัดค้านต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งครั้งที่เป็นเหตุให้ศาลมีคำสั่ง ถือเป็น การลงโทษครั้งที่สอง ขัดต่อหลักนิติธรรม เป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้คัดค้านเกินสมควรแก่เหตุ และกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ นั้น

เห็นว่า หลักการห้ามลงโทษซ้ำ หมายความว่า ห้ามการลงโทษหลายครั้งต่อการกระทำเพียงครั้งเดียว หลักการนี้มีผลเป็นการยับยั้งมิให้มีการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำต่อการกระทำเดียวกันที่ได้ผ่านหรือกำลังอยู่ในขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาทางอาญา และมีการนำมาใช้กับกระบวนการพิจารณาทางวินัยหรือจริยธรรมทางวิชาชีพด้วย ในระบบกฎหมายไทยหลักดังกล่าวมีการบัญญัติไว้ในมาตรา ๓๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่บัญญัติว่า “สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไป ดังต่อไปนี้ ... (๔) เมื่อมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้อง” คำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้องทำให้เกิด “สภาพเด็ดขาดทางกฎหมาย” กล่าวคือ คดีนั้นจะรื้อฟื้นขึ้นมาดำเนินการอีกไม่ได้ “สภาพเสร็จเด็ดขาดทางกฎหมาย” สืบเนื่องมาจากหลักสากลที่ว่า “บุคคลไม่ควรถูกพิจารณาเพื่อลงโทษสองครั้งในการกระทำครั้งเดียว” คำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดเป็นเรื่องของเนื้อหา ส่วนคำพิพากษาถึงที่สุดเป็นเรื่องของแบบพิธี กรณีต้องห้ามอันเนื่องมาจากได้มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้วมี ๒ ประการ คือ ห้ามดำเนินคดีใหม่ และห้ามพิพากษาใหม่ ในกรณีที่มีคำพิพากษาใหม่ คำพิพากษาค้างที่สองนั้นย่อมตกเป็นโมฆะ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการพิพากษาลงโทษหรือพิพากษายกฟ้อง

แต่อย่างไรก็ตาม “หลักการห้ามลงโทษซ้ำ” นั้น เป็นการห้ามเฉพาะกรณีที่เป็นโทษอย่างเดียวกัน เช่น “โทษทางอาญา” กับ “โทษทางอาญา” แต่มิได้ห้ามหากเป็นกรณีการกระทำครั้งเดียวแต่เป็นความผิดทั้งทางอาญา ทางวินัย และทางจริยธรรมของวิชาชีพ และต้องรับผิดชอบทั้งทางอาญา ทางวินัย และทางจริยธรรมของวิชาชีพ กรณีเช่นนี้แม้จะเป็นการกระทำครั้งเดียวแต่เป็นความรับผิด ๓ ประการ คือ ความรับผิดทางอาญา ความรับผิดทางวินัย และความรับผิดทางจริยธรรมของวิชาชีพ ความรับผิดแต่ละประเภทดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน กรณีเช่นนี้

ไม่ต้องห้ามตาม “หลักการห้ามลงโทษซ้ำ” เมื่อข้อเท็จจริงในคดีนี้ปรากฏว่า คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ภาค ๔ พิพากษาให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดใหม่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดสิบปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษา และสั่งให้ผู้คัดค้านรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๙ ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นขอเป็นเงินจำนวน ๓๔,๑๑๐,๒๒๙.๒๐ บาท จะเห็นได้ว่าลักษณะส่วนที่เป็นโทษมี ๒ ประการ คือ การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดสิบปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษาซึ่งเป็นโทษในทางกฎหมายมหาชน และการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้งครั้งที่เป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่เป็นเงินจำนวน ๓๔,๑๑๐,๒๒๙.๒๐ บาท ซึ่งเป็นความรับผิดชอบในทางแพ่ง จึงเป็นความรับผิดชอบคนละประเภทกัน ไม่ถือว่าเป็นการกระทำเดียวแต่ลงโทษซ้ำแต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ ดังที่ผู้คัดค้านกล่าวอ้าง

สำหรับประเด็นที่ผู้คัดค้านกล่าวอ้างว่า หากเปรียบเทียบกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดลาออกและต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง แต่กรณีของผู้คัดค้านกลับต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งใหม่ จึงเป็นการปฏิบัติสองมาตรฐาน ไม่เป็นธรรมแก่ผู้คัดค้าน และถือว่าเป็นเหตุให้บุคคลไม่เสมอภาคกันในทางกฎหมาย ไม่มีสิทธิเสรีภาพและไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง นั้น

เห็นว่า “หลักความเสมอภาค” มีสาระสำคัญว่า “สิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกันจะต้องได้รับการปฏิบัติที่เหมือนกัน สิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกัน ย่อมปฏิบัติให้แตกต่างกันได้” จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำโต้แย้ง ผู้คัดค้านถูกศาลอุทธรณ์ภาค ๔ พิพากษาว่าเป็นผู้มีการกระทำอันต้องห้ามตามมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กรณีจึงเป็นไปตามมาตรา ๑๐๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ จึงมีคำพิพากษาให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดใหม่แทนผู้คัดค้าน ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดสิบปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษา และสั่งให้ผู้คัดค้านรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๙ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นขอมาจำนวน

๓๔,๑๑๐,๒๒๙.๒๐ บาท แต่กรณีและผู้คัดค้านยกขึ้นมากล่าวอ้างนั้น เป็นเรื่องการลาออกของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด มิใช่กรณีที่เป็นกรกระทำอันต้องห้ามตามมาตรา ๖๕ ดังกล่าว และมีใช้กรณีตามมาตรา ๑๐๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน จึงไม่มีกรณีที่ผู้ลาออกจากตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องรับผิดชอบตามมาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน กรณีทั้งสองจึงมีความแตกต่างกันในสาระสำคัญ จึงมิได้เป็นการปฏิบัติสองมาตรฐานหรือไม่เป็นธรรมแก่ผู้คัดค้าน อันจะถือว่าเป็นเหตุให้บุคคลไม่เสมอภาคกันในทางกฎหมาย ไม่มีสิทธิและเสรีภาพหรือไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

(นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ